

יותר כסף בנטו היום, פחות פנסיה מחר מה עומד מאחורי ההצעה החדשה

בשבועות האחרונים עלתה לדיון הצעה שעשויה לשנות באופן משמעותי את הדרך שבה צעירים בישראל חוסכים לפנסיה. המועצה הלאומית לכלכלה, בראשות פרופ' אבי שמחון, הציעה לבטל עד גיל 40 את חובת ההפקדה של העובד לחיסכון הפנסיוני. חשוב להדגיש כבר בתחילת הדברים: בשלב זה מדובר בהצעה ולא בשינוי שנכנס לתוקף.

כדי להבין את ההצעה צריך קודם להבין מה קורה כיום בתלוש השכר שלנו. ברוב מקומות העבודה מופקדים לחיסכון הפנסיוני לפחות 18.5 אחוזים מהשכר הקובע. העובד מפריש 6 אחוזים משכרו, המעסיק מוסיף לפחות 6.5 אחוזים לתגמולים ועוד 6 אחוזים לרכיב הפיצויים. ההצעה אינה מבקשת לבטל את כל החיסכון הפנסיוני של צעירים, אלא רק את החובה של העובד להפקיד את חלקו, אותם 6 אחוזים, עד גיל 40. הפקדות המעסיק אמורות להמשיך כרגיל.

מדוע בכלל הועלה הרעיון? ההיגיון שמאחוריו פשוט למדי. שנות העשרים והשלושים לחיים הן אצל רבים תקופה יקרה במיוחד. משלמים שכר דירה או משכנתה, מגדלים ילדים, מתמודדים עם הוצאות שוטפות גבוהות, ולעיתים נמצאים עדיין בשלבים שבהם השכר נמוך מזה שנרוויח בהמשך הקריירה. לפי ההצעה, ביטול חובת ההפקדה עשוי להוסיף בממוצע כ-500 שקלים בחודש להכנסה הפנויה של עובד צעיר. אצל זוג עובדים הסכום עשוי להתקרב לכ-1,000 שקלים בחודש.

על פניו מדובר בתוספת שקשה להתעלם ממנה. למשפחה שמתמודדת עם משכנתה, מעון לילדים או יוקר המחיה, כמה מאות שקלים נוספים בכל חודש בהחלט יכולים לעזור. המחקר שעליו נשענת ההצעה גם טוען כי שיעורי החיסכון הנוכחיים עשויים להביא חלק מהעובדים, בעיקר בעלי שכר נמוך, למצב שבו הכנסתם לאחר הפרישה תהיה דומה מאוד להכנסתם ערב הפרישה ואף גבוהה ממנה במקרים מסוימים. מכאן עולה השאלה האם נכון לחייב אדם לחסוך חלק גדול מהכנסתו דווקא בשנים שבהן הוא זקוק לכסף יותר.

אלא שכאן נמצא הצד השני של המשוואה. לחיסכון בגיל צעיר יש יתרון שקשה להשלים מאוחר יותר, זמן. כסף שמופקד לפנסיה בגיל 25 או 30 אינו רק כסף שנשמר בצד. הוא מושקע במשך עשרות שנים, צובר תשואה, ובהמשך גם הרווחים שהצטברו עשויים לייצר רווחים נוספים. זהו עקרון הריבית דריבית, והוא אחד הכוחות המשמעותיים ביותר בחיסכון ארוך טווח.

בדיקה שפרסם כלכליסט על בסיס נתוני קרנות הפנסיה ממחישה את המשמעות. לפי האומדן, כ-181.5 מיליארד שקלים מנוהלים כיום במסלולים הרלוונטיים עבור חוסכים בני פחות מ-40, ומתוכם עשרות מיליארדי שקלים מיוחסים לרווחים שנוצרו מהשקעת הכספים לאורך השנים. מדובר באומדן המבוסס על מספר הנחות ולא בנתון חשבונאי מדויק, אך הוא ממחיש עד כמה משמעותי הזמן בחיסכון הפנסיוני.

גם לפי הסימולציה שעליה נשענת ההצעה עצמה, להפחתת ההפקדות יש מחיר. הקצבה החודשית הממוצעת הצפויה בפרישה עשויה לרדת מכ-17 אלף שקלים לכ-14.9 אלף שקלים. כלומר, התוספת להכנסה בגיל צעיר אינה כסף שמתקבל ללא תמורה, אלא למעשה העברה של הכנסה מהעתיד אל ההווה.

יש לשים לב כי בסימולציה גלומות הנחות אשר לא בהכרח תתקיימנה, על כן שינוי המציאות מול הנחות אלה יקשה על העובד, או אף יהפוך לבלתי אפשרית את האפשרות לתיקון בדיעבד. לדוגמא, הנחות על רציפות בעבודה לאורך השנים ותקוות היעדר עבודה עשויות להשתנות ולהיות שונות מהקיים היום מה שעשוי לשנות את הקצבה הצפויה בפרישה. כמו כן, בחישוב ההשוואה בין המציאות הנוכחית להצעה החדשה, נלקחה בחשבון גם קצבת הזקנה מהביטוח הלאומי בהשוואה בין התוצאות השונות. גם כאן ההנחה היא שהמצב בעתיד (בעוד עשרות שנים) יישאר זהה, וזאת למרות שגובה קצבת הזקנה עלול להשתנות לרעה, לאור הגירעון הצפוי בביטוח הלאומי כפי שמפורסם לעיתים תכופות.

יש גם היבט נוסף שקל לפספס. ההפקדה לפנסיה נהנית מהטבות מס, בכפוף לתקרות ולמצבו האישי של העובד. אם העובד אינו מפקיד, הוא עשוי לאבד גם את הטבת המס הנלווית לאותה הפקדה. לכן תוספת של 6 אחוזים לשכר אינה בהכרח מתורגמת לתוספת זהה בנטו.

בסופו של דבר, הדיון החשוב שההצעה מעלה אינו רק כמה כסף אנחנו רוצים לקבל בתלוש בחודש הבא, אלא כיצד נכון לחלק את ההכנסה שלנו בין החיים היום לבין הביטחון הכלכלי בעתיד. עובד צעיר עם משכנתה גבוהה והכנסה נמוכה אינו נמצא באותו מצב כמו עובד בן 35 בעל הכנסה

גבוהה ויכולת חיסכון משמעותית. לכן החלטות בנוגע לחיסכון פנסיוני אינן צריכות להתבסס רק על גיל.

אם ההצעה תתקדם בעתיד ותאפשר לעובדים לבחור האם להמשיך להפקיד, כדאי להתייחס לבחירה הזו כאל החלטה פיננסית משמעותית ולא כאל עוד שינוי קטן בתלוש. לפני שמוותרים על הפקדה לפנסיה, מומלץ לבדוק מה המשמעות הצפויה לקצבה העתידית, אילו הטבות מס עלולות להיפגע, מהו מצב החיסכון הקיים והאם תוספת הנטו אכן נחוצה לצריכה השוטפת.

כמה מאות שקלים נוספים בחשבון הבנק יכולים להרגיש משמעותיים היום. השאלה החשובה היא כמה הם עשויים להיות שווים עבורנו בעוד שלושים או ארבעים שנה.

רוצים לשמוע עוד? מוזמנים לפנות אליי.

אין לראות באמור לעיל ייעוץ השקעות / ייעוץ פנסיוני ו/או שיווק פנסיוני המתחשב בנתונים ובצרכים המיוחדים של כל אדם. האינפורמציה המופיעה כאן אינה מהווה המלצה לביצוע או אי ביצוע מהלך כלשהו. מחובתך להתייעץ לפני כל פעולה. מסמך זה מנוסח בלשון זכר אך פונה לנשים ולגברים כאחד

